

ROYAUME DE BELGIQUE.

KONINKRIJK BELGIE.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre de la Justice, le 24 décembre 1996, d'une demande d'avis, dans un délai ne dépassant pas un mois, sur un projet d'arrêté royal "portant diverses dispositions en matière d'enlèvement et de mise en fourrière de véhicules, pris en exécution de l'article 3, § 1er, 3°, de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne" a donné le 29 janvier 1997 l'avis suivant :

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 24 december 1996 door de Minister van Justitie verzocht hem, binnen een termijn van ten hoogste een maand, van advies te dienen over een ontwerp van koninklijk besluit "houdende verscheidene bepalingen inzake de takeling en de stalling van voertuigen, genomen in uitvoering van artikel 3, § 1, 3°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie", heeft op 29 januari 1997 het volgend advies gegeven :

L'arrêté soumis à l'avis de la section de législation du Conseil d'Etat poursuit un double objectif.

A. D'une part, il élabore différentes règles applicables au propriétaire d'un véhicule, ainsi que d'autres mesures générales de police. Ces règles ne trouvent pas leur fondement juridique dans l'article 3, § 1er, 3^o, de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne. Ainsi :

- l'article 5, alinéa 4, du projet prévoit que le véhicule saisi ne peut, en cas de poursuites, être repris qu'après consignation d'une somme fixée par le parquet;
- en vertu de l'article 5, alinéa 5, du projet, le propriétaire d'un véhicule à moteur ne répondant plus aux conditions techniques requises, ne pourra le récupérer qu'à la condition de fournir une caution dont le montant est fixé par le parquet et qui ne sera restituée que si l'intéressé apporte, dans les trente jours, la preuve que les réparations nécessaires ont été effectuées;
- en application de l'article 6, § 1er, le propriétaire dont le véhicule n'est pas régulièrement assuré, se verra notifier une proposition d'abandon. En cas de refus, il sera tenu de produire, dans les trente jours, une attestation valable d'assurance. Si, à l'expiration de ce délai, cette preuve n'est pas rapportée, la propriété du véhicule sera acquise à l'Etat;

.../...

- en vertu de l'article 7 du projet, les véhicules dont le propriétaire ne peut être déterminé seront considérés, après un délai de trente jours, comme devenant la propriété à l'Etat;
- l'article 9 fixe les conditions de restitution du véhicule saisi au titre de pièce à conviction ou qui a fait l'objet, par jugement, d'une peine de confiscation spéciale (articles 42 et suivants du Code pénal);
- l'article 10 du projet énonce que l'article 2 de la loi du 30 décembre 1975 concernant les biens trouvés en dehors des propriétés privées ou mis sur la voie publique en exécution de jugements d'expulsion, lequel prévoit à charge des communes une obligation de garde à l'égard de certains biens dont le propriétaire est inconnu, n'est pas applicable aux véhicules saisis sur ordre des instances judiciaires;
- enfin, l'article 11 du texte abroge les alinéas 3 et 4 de l'article 21 de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs lesquels prévoient notamment que la vente d'un véhicule saisi à la suite d'un défaut d'assurance doit être autorisée par ordonnance du président du tribunal civil.

L'ensemble de ces dispositions est étranger aux mesures que le Roi est habilité à prendre en vertu de l'article 3 de la loi du 26 juillet 1996. Dépourvues de fondement légal, elles doivent être extraites du projet.

.../...

B. D'autre part, le projet d'arrêté tend à transférer, au profit de l'Etat, la propriété du véhicule saisi et mis en fourrière si, dans un délai de trente jours, son propriétaire ne s'acquitte pas des frais d'enlèvement ou néglige d'en reprendre possession.

Suivant le fonctionnaire délégué, l'abandon du véhicule est constitutif d'une présomption juris et de jure de transfert de propriété. Un tel abandon équivaut à une expropriation. L'article 1er du Protocole du 20 mars 1952 additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, lequel garantit à toute personne physique ou morale le droit au respect de ses biens, subordonne la licéité des limitations apportées à ce droit, au respect du principe de proportionnalité, un juste équilibre devant exister entre les exigences de l'intérêt général de la communauté et les impératifs de la sauvegarde du droit de propriété de l'individu (R.P.D.B., Compl. VII, octobre 1990, Bruylant, p. 388, n° 830).

En l'espèce, le délai singulièrement bref au-delà duquel le véhicule tombe dans le patrimoine de l'Etat et l'absence de garantie spécifique offerte à l'administré pour contester, avant que ne s'opère le transfert de propriété, le bien-fondé de la saisie pratiquée, rendent le système envisagé difficilement compatible avec la disposition de droit international précitée.

En conséquence, l'arrêté en projet n'est, relativement à son double objet, pas légalement admissible.

Met het besluit dat om advies aan de afdeling wetgeving van de Raad van State is voorgelegd, wordt een tweevoudig oogmerk nagestreefd.

A. Enerzijds geeft het verscheidene regels voor de eigenaar van een voertuig, en voert het andere algemene maatregelen van politie in. De rechtsgrond van die regels wordt niet opgeleverd door artikel 3, § 1, 3°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie. Aldus geldt het volgende :

- artikel 5, vierde lid, van het ontwerp bepaalt dat het in beslag genomen voertuig in geval van vervolging pas kan worden afgehaald na consignatie van een door het parket bepaalde som;
- de eigenaar van een motorvoertuig dat niet meer beantwoordt aan de technische vereisten kan het krachtens artikel 5, vijfde lid, van het ontwerp pas terugkrijgen na het betalen van een borgsom waarvan de hoegrootheid door het parket wordt bepaald en die alleen wordt teruggegeven als de betrokkene binnen dertig dagen bewijst dat de nodige herstellingen zijn uitgevoerd;
- aan de eigenaar wiens voertuig niet regelmatig verzekerd is, wordt krachtens artikel 6, § 1, een voorstel tot afstand ter kennis gebracht. Weigert hij, dan is hij verplicht om binnen dertig dagen een geldig verzekeringsbewijs over te leggen. Als bij ommekomst van die termijn

.../...

dat bewijs niet wordt geleverd, verkrijgt de Staat de eigendom van het voertuig;

- de voertuigen ten aanzien waarvan niet kan worden uitgemaakt wie de eigenaar ervan is, worden ingevolge artikel 7 van het ontwerp na een termijn van dertig dagen geacht eigendom van de Staat te worden;
- artikel 9 bepaalt de voorwaarden voor teruggave van een voertuig dat als overtuigingsstuk in beslag is genomen of ten aanzien waarvan bij wege van een vonnis een bijzondere verbeurdverklaring als sanctie is opgelegd (artikelen 42 e.v. van het Strafwetboek);
- artikel 10 van het ontwerp bepaalt dat artikel 2 van de wet van 30 december 1975 betreffende de goederen, buiten particuliere eigendommen gevonden of op de openbare weg geplaatst ter uitvoering van vonnissen tot uitzetting, welk artikel 2 voorschrijft dat de gemeenten sommige goederen moeten bewaren waarvan de eigenaar onbekend is, geen toepassing vindt op de voertuigen die op bevel van de gerechtelijke overheid in beslag zijn genomen;
- ten slotte voorziet artikel 11 van de tekst in opheffing van artikel 21, derde en vierde lid, van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, welke leden onder meer voorschrijven dat voor de verkoop van een voertuig dat wegens het ontbreken van een verzekering in beslag genomen is, een machtiging vereist is verleend bij

.../...

beschikking van de voorzitter van de burgerlijke recht-bank.

Die gezamenlijke bepalingen hebben niets van doen met de maatregelen die de Koning gerechtigd is te nemen krachtens artikel 3 van de wet van 26 juli 1996. Doordat ze geen rechtsgrond hebben, moeten ze uit het ontwerp worden verwijderd.

B. Anderzijds zit bij het ontworpen besluit de bedoeling voor om de eigendom van het in beslag genomen en gestalde voertuig over te dragen aan de Staat als binnen een termijn van dertig dagen de eigenaar de takelkosten niet voldoet of nalaat het voertuig weer in bezit te nemen.

Volgens de gemachtigde ambtenaar vormt de afstand van het voertuig een *presumptio juris* et de *jure* van eigendomsoverdracht. Zulk een afstand staat gelijk met onteigening. Artikel 1 van het Aanvullend Protocol van 20 maart 1952 bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, welk artikel alle natuurlijke of rechtspersonen recht op het ongestoorde genot van hun eigendom verleent, stelt het geoorloofd zijn van de beperkingen die op dat recht worden gesteld, afhankelijk van de naleving van het evenredigheidsbeginsel, waarbij een billijk evenwicht behoort te bestaan tussen de vereisten van het algemeen belang van de gemeenschap en de noodzaak om het eigendomsrecht van de enkeling te beveiligen (RPDB, Compl. VII, oktober 1990, Bruylant, blz. 388, nr. 830).

.../...

In het onderhavige geval maken de bijzonder korte termijn waarna het voertuig deel gaat uitmaken van het vermogen van de Staat en het niet-bieden van enige specifieke waarborg aan de burger dat hij de gegrondheid van de inbeslagneming kan aanvechten voordat de eigendomsoverdracht geschiedt, de in uitzicht gestelde regeling moeilijk bestaanbaar met de zoëven genoemde internationaalrechtelijke bepaling.

Het ontworpen besluit kan dan ook, wat het tweevoudige oogmerk ervan betreft, uit wettelijk oogpunt niet worden gedoogd.

La chambre était composée de

De kamer was samengesteld uit

Messieurs J.-J. STRYCKMANS,
de Heren

président,
voorzitter,

Y. KREINS,
P. LIENARDY,

conseillers d'Etat,
staatsraden,

F. DELPEREE,
J. van COMPERNOLLE,

assesseurs de la
section de législation,
assessoren van de
afdeling wetgeving,

Madame
Mevrouw

J. GIELISSEN,

greffier,
griffier.

Le rapport a été présenté par
M. M. BAUWENS, auditeur adjoint.
La note du Bureau de coordination
a été rédigée et exposée par
M. B. CUVELIER, référendaire
adjoint.

Het verslag werd uitgebracht
door de H. M. BAUWENS, adjunct-
auditeur. De nota van het
Coördinatiebureau werd opgesteld
en toegelicht door de
H. B. CUVELIER, adjunct-
referendaris.

La concordance entre la version
française et la version néerlandaise
a été vérifiée sous le contrôle
de M. J.-J. STRYCKMANS.

De overeenstemming tussen de
Franse en de Nederlandse tekst
werd nagezien onder toezicht van
de H. J.-J. STRYCKMANS.

LE GREFFIER - DE GRIFFIER,

LE PRESIDENT - DE VOORZITTER,

J. GIELISSEN.

J.-J. STRYCKMANS.